

TAIVAANKAPPALEET

1. Taivaankappaleet muinaisessa pakanuudessa.. Muinaisen Lähi-idän ihminen oli taivaankappaleiden läsnäololle herkempi kuin me. Aurinko, kuu, planeetat ja tähdet toivat hänen mieleensä salaperäisen, omastamme aivan poikkeavan maailman: taivaan, jonka hän kuvitteli päällekkäisiksi puolipalloiksi, joilla taivaankappaleet kulkivat ratojaan. Niiden säännölliset kiertokulut antoivat hänelle keinon mitata aikaa ja laatia ajanlaskunsa; samalla ne kuitenkin herättivät hänessä ajatuksen, että maailmaa hallitsee ikuisen paluun laki ja että taivaankappaleet määräävät ylhäältä käsin maan asioille tiettyjä pyhiä rytmejä, joita ei voi verrata historian muuttuviin sattumiin. Nämä valoisat ruumiit näyttivät hänestä siis ihmiskuntaa hallitsevien ja sen kohtaloita määräävien yliluonnollisten voimien ilmenemismuodolta. Hän harjoitti näiden voimien palvontaa spontaanisti varmistaakseen niiden suosion. Aurinko, kuu, Venus-planeetta ja muut olivat hänelle jumalia tai jumalattaria, ja tähtikuviotkin piirsivät taivaalle arvoituksellisia hahmoja, joille hän antoi myyttisiä nimiä. Kiinnostus taivaankappaleisiin sai hänet havainnoimaan niitä järjestelmällisesti: egyptiläiset ja mesopotamialaiset olivat tunnettuja tähtitieteellisistä tiedoistaan, mutta tämä alkuvaiheessa oleva tiede liittyi läheisesti ennustamiseen sekä maagisiin ja epäjumalanpalvelukseen kuuluviin käytäntöihin. Näin muinaisajan ihminen oli ikään kuin pelottavien voimien lumoissa: ne painoivat hänen kohtaloaan ja peittivät häneltä todellisen Jumalan.

2.. Taivaankappaleet, Jumalan palvelijat.. Kun avaa Raamatun, näkökulma muuttuu heti. Taivaankappaleita ei tosin vielä selvästi eroteta Jumalan hovin muodostavista enkeleistä (Job 38:7; Ps. 148:2 f.); näitä ”taivaan sotajoukkoja” (1. Moos. 2:1) pidetään elävinä olentoina. Mutta ne ovat luotuja kuten kaikki muukin maailmankaikkeudessa (Aam. 5:8; 1. Moos. 1:14 ff.; Ps. 33:6; Ps. 136:7 ff.). Jahven kutsusta ne loistavat paikoillaan (Bar. 3:33 ff.), ja hänen käskystään ne osallistuvat hänen kansansa taisteluihin sen tukena (Joos. 10:12 f.; Tuom. 5:20). Taivaankappaleet eivät siis ole jumalia vaan Jahve Sebaotin palvelijoita. Jos ne säätelevät aikaa ja hallitsevat päivää ja yötä, se johtuu siitä, että Jumala on määrännyt niille nämä täsmälliset tehtävät (1. Moos. 1:15 f.). Voi ihaila auringon loistoa (Ps. 19:5 ff.), kuun kauneutta (Laul. 6:10) ja taivaankappaleiden kiertokulkujen täydellistä järjestystä (Viis. 7:18 ff.); mutta kaikki tämä laulaa ainoan Jumalan kunniaa (Ps. 19:2), hänen, joka on säätänyt ”taivaan lait” (Job 38:31 ff.). Taivaankappaleet eivät näin enää peitä Luojaansa, vaan ne ilmoittavat hänestä (Viis. 13:5). Epäjumalanpalvelukseen liittyvästä merkityksestään puhdistettuina ne ovat nyt symboleja maanpäällisille todellisuuksille, joissa Jumalan suunnitelma ilmenee: Abrahamin lasten paljoudelle (1. Moos. 15:5), Daavidin sukuun kuuluvan kuninkaan tulolle (4. Moos. 24:17), tulevan pelastuksen valolle (Jes. 60:1 ff.; Mal. 3:20) tai ylösnousseiden vanhurskaiden iankaikkiselle kirkkaudelle (Dan. 12:3).

3.. Pakanuuden houkutus. Raamatullisen ilmoituksen tästä lujuudesta huolimatta Israel ei vältty taivaankappaleiden palvonnan kiusaukselta. Uskonnollisen taantumisen kausina aurinko, kuu ja koko taivaan sotajoukko säilyttävät palvojansa tai saavat heitä jälleen (2. Kun. 17:16; 2. Kun. 21:3, 5; Hes. 8:16): näiden kosmisten voimien vaistonvaraisesta pelosta niitä pyritään lepyttämään. ”Taivaan kuningattarelle”, Istarille, Venus-planeetalle, tuodaan uhrilahjoja (Jer. 7:18; Jer. 44:17 ff.); ”taivaan merkkejä” tarkkaillaan (Jer. 10:2), jotta niistä voitaisiin lukea kohtalot (Jes. 47:13). Mutta profeettojen ääni kohoa tätä pakanuuden uutta hyökkäystä vastaan; Viides Mooseksen kirja tuomitsee sen (5. Moos. 4:19; 5. Moos. 17:3): kuningas Josia puuttuu asiaan kovin ottein kitkeäkseen nämä käytännöt (2. Kun. 23:4 f.); taivaankappaleiden palvojille Jeremia lupaa ankarimman rangaistuksen (Jer. 8:1 f.). Tarvitaan kuitenkin hajaannuksen ja pakkosiirtolaisuuden koettelemus, ennen kuin kääntynyt Israel irtautuu lopulta tästä epäjumalanpalveluksen muodosta (vrt. Job 31:26 ff.), jonka turhuuden aleksandrialainen Viisauden kirja julistaa painokkaasti (Viis. 13:1–5).

4.. Taivaankappaleista pahoihin enkeleihin.. Tällä vuosisataisella taistelulla taivaankappaleiden palvontaa vastaan on ollut vaikutuksia myös uskomusten alalla. Jos taivaankappaleet ovat ihmisille ansa, joka kääntää heidät pois todellisesta Jumalasta, eikö se ole merkki siitä, että ne itse ovat yhteydessä Jumalalle vihamielisiin pahoihin voimiin? Eikö taivaan sotajoukon muodostavien enkelien joukossa ole langenneita, jotka pyrkivät vetämään ihmiset mukaansa antamalla näiden palvoa itseään? Vanha myyttinen aihe jumalten sodasta tarjoaa tässä aineksia, joiden avulla voidaan kuvata runollisesti Jumalaa vastaan kapinoineiden taivaallisten voimien lankeemusta (Lucifer; Jes. 14:12–15). Uudessa testamentissa saatanan hahmo saa lisää piirteitä näistä symboleista (Ilm. 8:10; Ilm. 9:1; Ilm. 12:3, 7 ff.). Siksi ei ole yllättävää, että Jahven päiväksi ennustetaan taivaan sotajoukon tuomio: sitä rangaistaan yhdessä sen maanpäällisten palvojien kanssa (Jes. 24:21 ff.). Taivaankappaleet näyttävät tässä olevan demonien sijalla. Kristuksen lunastamassa maailmankaikkeudessa taivaankappaleet saavat kuitenkin takaisin kaitsemuksen mukaisen tehtävänsä. Risti on vapauttanut ihmiset kosmisesta ahdistuksesta, joka kauhistutti kolossalaisia: he eivät enää ole ”maailman alkuvoimien” orjia, sillä Kristus on ”riisunut aseista hallitukset ja vallat” ja ”kuljettanut niitä voitto-saatossaan” (Kol. 2:8, 15–18; Gal. 4:3). Ei enää taivaankappaleiden määräämää kohtaloa eikä taivaaseen kirjoitettuja kohtaloita: Kristus on tehnyt lopun pakanallisista taikauskoista. Erään taivaankappaleen katsotaan ilmoittavan hänen syntymästään (Matt. 2:2) ja osoittavan hänet itsensä aamutähdeksi sanan täydessä merkityksessä (Ilm. 2:28;

Ilm. 22:16), kunnes sama tähti nousee meidän sydämissämme (2. Piet. 1:19; vrt. pääsiäisyön Exsultet). Hän on todellinen aurinko, joka valaisee uudistetun maailman (Luuk. 1:78 f.). Ja vaikka on varmaa, että taivaankappaleiden pimeneminen on merkinä hänen kunniakkaan parusiansa edellä (Matt. 24:29 rinnakk.; Jes. 13:9 f.; Jes. 34:4; Joel 4:15), samoin kuin se merkitsi hänen kuolemansa hetkeä (Matt. 27:45 rinnakk.), syynä on se, että tulevassa maailmassa nämä luodut valot käyvät tarpeettomiksi: Jumalan kirkkaus valaisee itse uuden Jerusalemin, ja Karitsa on sen lamppu (Ilm. 21:23).

ADA & PG

Katso myös: → ciel I — demons AT 3 — Epäjumalat II 2 — lumiere-tenebres AT I — Taikuus 1 — signe AT II a — temps AT I 1